

Medlemsblad

BJØRNETJENESTEN

Alt hvad der rører sig i og udenfor maskinrummet.

Indhold:

| Formanden har ordet | Hvad skal barnet hedde? | Success i Hundested | Logbog Æbletoft | Undervisningsforløb |

SS Bjørn søsætter et nyt medlemsblad

I vores bestræbelser på at forbedre informationen til foreningens medlemmer sætter vi et nyt medlemsblad i søen. Læs mere om dette og meget andet spændende inde i bladet.

Formanden har ordet

Kære medlem. Vi føler i bestyrelsen, at vi har svigtet vore medlemmer med hensyn til information, og har derfor besluttet at udgive et medlemsblad.

Det er tanken, at det skal udkomme 3 – 4 gange om året. Det er også meningen, at alle medlemmer skal kunne komme med forslag og indlæg af fælles interesse. Vores situation fremover kan blive lidt besværlig med hensyn til sejlads. Det skyldes, at vi er i bekneb for såvel navigatører som bedstemænd og dæksfolk.

Sidste år mistede vi desværre Carl Henning under vores togt til Randers. På sidste generalforsamling meddelte Jørgen Jørgensen, at han grundet familieforhold ikke mere kunne sejle med os som skipper, og her i september stoppede vores havnechef Benny Carlsen, som ellers ofte var skipper på BJØRN. Han gik på pension, og er nu taget på langfart i sin sejlbåd. Han har planlagt at være væk i de næste 10 år. Held og lykke med det.

Nu har vi kun to faste skippere tilbage i Helsingør. Derudover har vi Eivind Kristensen, der bor i Fredericia og Jens Eggert, der bor i Svendborg. Det betyder, at vi nu må drive rovdrift på de to i Helsingør, idet de to andre kun kan benyttes på længerevarende ture. Så hvis der er blandt vore medlemmer er nogle, som kender nogen, som har gyldige navigationspapirer, eller måske selv

har dem, og som gerne vil sejle med det smukke gamle skib, så venligst kontakt formanden. Det gælder naturligvis også, hvis der er nogen med kvalifikationer som bådsmand.

Vi har indledt et samarbejde med M/S Museet for Søfart om bl.a. undervisning at kommunens 5. klasser. De får indblik i, hvordan livet til søs var i 1930 – først på Søfartsmuseet og derefter om bord på BJØRN. Det var en succes. Derudover har vi sammen med Søfartsmuseet kæmpet for, at nogle af Nationalmuseets gamle skibe skal have fast plads i Helsingør havn. En forudsætning vil være, at kommunen stiller lokaler i de gamle værftbygninger til rådighed som værksted. Det ser ud til at lykkes. Der bliver værksted til både BJØRN og Nationalmuseet. Samtidig skal der anlægges en flydebro i havnebassinet for at gøre havnen mere rolig. Vi har indgået en aftale med havnen, der går ud på, at når der skal fyres op inden en sejlads, forhåber de os over til Nordre Mole, således at røggenerne bliver mindst mulige.

I det hele taget har samarbejdet med havnens personale været formidabelt.

Redaktionen har ordet

Dette er den allerførste udgave af BJØRNETJENESTEN.

Redaktionen vil meget gerne høre medlemmernes mening. Selvom vi elsker ros, er vi også positive overfor kritik og gode ideer til forbedring. Vi modtager gerne indlæg, relevante artikler, fotos o.s.v.

Kom endelig frit frem!

Med venlig hilsen,
Redaktionen

Redaktionen:

Niels Levring

Bent Hedegaard

Jon Løvenstein

e-mail: jonloevenstein@outlook.dk

Tlf.: 61 86 27 16

Hjemmeside: www.ss-bjorn.dk

Hvad skal barnet hedde?

Bjørnetidende, Dampfløjten, Isbjørnen, Bjørnetryk, Steam, Bjørnenyt, Loggen, Kølsvinet? Der var mange kreative forslag fremme på tirsdagsmødet – muligvis stimuleret af at det vedtagne forslag blev belønnet med en flaske snaps.

Vinderforslaget blev, som det kan ses, BJØRNETJENESTEN foreslået af Børge Østergaard, som dermed blev en flaske Rød Aalborg rigere.

Red.

Success i Hundested

Besætningen efter en travl dag

A F S T I G S . A N D E R S E N

I nogle år har vi ligget 14 dage i Gilleleje og sejlet med turister, men vi havde hørt at Hundested satsede på turister og endda havde bygget en mole til modtagelse af krydstogslinere. Formanden og vores kaptajn tog derfor derop for at rekognoscere og vores besøg blev, efter aftale med havnefoged Søren Brink, fastsat til 14 dage i juli (17-31/7).

Der var lidt sø og modvind, da stævnen blev sat mod Hundested, men humøret var højt, også hos samtlige de passagerer, vi havde med, og vi klarede turen på ca. 6 timer. Hundested-Rørvig færgerne og Scandlines i Helsingør hjalp i perioder med to dækskaster, hvilket var en stor hjælp for os. Den ene fik vi endda som medlem, og han kvitterede ved at hjælpe med hjemturen til Helsingør søndag d. 31/7.

Den første uge stod kaptajn Henry Lundquist på broen, og vi løb ned i Isefjorden og vendte ved anduvningsbøjen til den gravede rende. Det gav en fint vue over mod skrænterne ved Lynæs og helt ned til Frederiksværk. Allerede tirsdag havde vi fuldt hus, både kl. 13.00 og 15.00. Medvirkende var nok et godt arbejde og opsætning af plakater på søjler og i alle tilgængelige forretningsvinduer.

Havnen, som vi i tide havde været oppe og orientere, var behjælpelig på alle måder med askehåndtering, kulbunkring, lift og tømning af sanitetstank, og de lokale bådebyggere supplerede med grej, da vi havde problemer i masten.

Successen fortsatte i anden uge, men nu med kaptajn Eivind

Kristensen ved roret. Havnen kan ved nogle vindretninger være vanskelig at vende i, især når man ikke, som på moderne både, har bov- og hækthrunder. Eivind bruger ankeret, der kan holde stævnen fast, og derved giver mulighed for at dirigere skibet i den ønskede retning. Dette var et "stort show" for vore passagerer, og når vi så supplerede med kapstanen, når vi skulle trække "enden ind" var succesen hjemme.

Det gav mere end fuldt hus, to ekstra sejladsere blev det til, og da veteranbilklubben havde træf i Lynæs, sejlede med os og inviterede os på kaffe og veteransnak på havnen i Lynæs, blev det sammen med Børges uforlignelige forplejning til 14 glade, travle og givtige dage.

Logbog Ebletoft

AF JON LØVENSTEIN

Onsdag d. 10 august 2016.
Besætningen samledes til morgenmad på BJØRN kl. 0730. Stemningen var optimistisk på trods af, at vejrguderne umiddelbart ikke virkede særlig imødekommende. Der blæste en kraftig vind, som vi ville få lige imod. Den slags vejr er ikke Bjørns livret.

Efter nøje granskning af samtlige tilgængelige vejrmeldinger blev det besluttet, at sejle alligevel. Der var nemlig også en melding, der spåede at vinden ville aftage med en s/m i timen. Man er vel optimist.

Vejrguderne må have grinet godt. De gav den hele armen.

På et tidspunkt efter en solidt surret kistebænk rev sig løs, vand op over broen og besætningens ansigtsskulptør antog nuancer hen

imod det svenske flag, besluttede vi at anløbe Hundested og afvente bedre vejr.

Ankommet til Hundested, hvor vi jo lige havde været i et par uger med stor succes, var tanken nærliggende: hvorfor ikke blive der. Det med Ebletoft vidste vi ikke ret meget om. Var der ikke noget med, at der engang var en del molboer, der tog til Ebletoft og bosatte sig der? Dem, molboerne, bliver der blevet fortalt og skrevet mange historier om. Så måske....

Humøret steg dog ganske betragteligt og stemningen vendte, da hovmesteren satte en dampende gryderet på bordet. Vi havde ikke spist siden i morges, og det var ca. 11 timer siden. Morgenmaden var for længst ofret for at formilde vejrguderne. Helt forgæves.

Torsdag d. 11. august.

Vejret var stadig på kanten, så afgangens blev udskudt til kl. 11. Det gav hovmesteren mulighed for at forberede aftensmaden, hvilket med tanke på gårdsdagens skafning var en populær beslutning.

Med lidt god vilje vurderede vi, at vinden var aftagende, og vi lagde fra kaj. Det viste sig modsat dagen i går, at være en god beslutning. Efter et par timer gad vejrguderne ikke mere – solen kom frem, vinden tog af og det blev atter en fornøjelse at sejle med BJØRN.

I Ebletoft blev vi modtaget som længe savnede venner og straks inviteret over i "Kystens Perle", som Barkaslauget i al beskedenhed kalder deres foreningslokaler. Her blev vi budt velkommen med fadøl og

fik hilst på stævnekomiteen, som bestod af folk fra Barkaslauget og fregatten Jylland.

Skjelskør skulle også deltage. De demonstrerede deres sans for humor ved at give dampfjøjten alt hvad den kunne trække, da de ankom og passerede BJØRN inde i havnen - klokken 2 om natten!

Fredag, 12. august.

Navnet på stævnet er
FREGATTEN FOR FULD DAMP.

Ud over BJØRN og SKJELSKØR og de dampbarkasser som foreningen råder over, var der modeldampskibe, som sejlede rundt i et stort bassin og et damptog (dog i miniformat) fra modelparken i Egå. Endelig ikke at forglemme fregatten JYLLAND. Sidstnævnte er der ganske ikke meget damp over mere, men besøgende kan se det fantastisk flotte krigsskib både udvendigt og indvendigt.

Den officielle åbning foregik med salut fra fregatten – et ordentligt brag heldigvis kun fra en enkelt kanon. Dengang kendte man ikke til høreværn, de stakkels matroser må simpelt hen alle have lidt af tinitus.

Dernæst taler af borgmesteren og stævnelederen som det sig hør og bør.

Stævnet havde arrangeret, at deltagerne fik både frokost og morgenmad, så det var ren luksus.

Vi skulle egentlig have deltaget i en flotilsejlad sammen med de andre både, men da ruten gik ind i bl.a. lystbådehavnen, hvor vi ikke havde en chance for at manøvrere, sejlede vi ud af

Museumshavnen, hvor vi lå, som de første med Skjelskør og de andre både i en lang række efter som en andemor med ællinger. Vi fortsatte ud i Ebeltoft Vig sammen med Skjelskør, mens de andre drejede fra.

Vi havde fyldt op med passagerer, der som altid var glade og tilfredse.

Om aftenen havde Lauget fyret op i nogle store grill. Og hovmester Børge sørgede for nogle store bøffer.

Lørdag d. 13. august.

På kajen vrimlede det med besøgende, som gerne ville ombord. Vi sejlede både formiddag og eftermiddag med fulde huse. Det tegnede allerede til en solid succes.

Om aftenen var vi alle inviteret til fælle skafning med helstegt skibsgris med alt muligt tilbehør og øl og rødvin ad libitum. Festlig aften.

Inden vi gik til dette arrangement, havde vi fået en aftale i stand om en rundvisning på fregatten Jylland. Alle de andre, der havde lyst, blev inviteret med.

Der var indlagt et par overraskelser. De bestod i at der kom et stort sømandskor og underholdt os på kanondækket og senere, da vi kom til de royale gemakker, var der dækket op til en dram. Dramglaset med fregattens logo kunne tages med hjem som erindring.

Da der ikke er så mange køjepladser på skibene, fik vi tilbudt at overnatte på fregatten. Der var masser af hængekøjer.

Det var vi flere, der havde lyst til at prøve. At komme op i en sådan hængekøje, er ikke så lige til. Nogen vil muligvis påstå, at det har noget med datoen på dåbsattesten at gøre. Det er noget vrøvl. Man skal bare bruge nogle stole og borde til hjælp, måske et lille puf bag i, så går det fint. Dog skal man ikke have ligget ret længe i sådan en hængekøje, før man forstår, hvorfor det også kaldes en banan. Efter en enkelt nat vil man garanteret selv have antaget bananfacon.

Heldigvis var der flere kahytter beregnet til skibets officerer på samme dæk. Ganske vist ville der være garanti for liggesår,

da madrasserne er papirtynde og køjebunden af massivt træ - man var åbenbart mere hårdhudede dengang -, men så kunne man låne fra de ubenyttede kahytter. 4 madrasser og den medbragte oppustelige, så lå man som prinsessen på ærten - uden ært.

Den første nat bød dog på en speciel oplevelse. Forestil dig klokken er omkring 3 om natten. Du halvsover, men mener alligevel, at en tur ud på prostataruten vil være en god ide. I samme øjeblik du træder ud af døren fra din kahyt, befinder du dig midt i et makabert sceneri, hvor en stakkels sømand er ved at få amputeret det ene ben. Du bliver hurtigt meget mere vågen!

Nu er det jo heldigvis kun voksdukke, men alligevel.

Lidt længere henne ad ruten møder man endnu en voksdukke, der ligger og sover i en hængekøje. Chokket fra før har lagt sig, så han får et klap på kinden og et lille skub på skulderen så "bananen" svinger lidt.

Det viser sig, at det ikke er en dukke.

Søndag d. 14. august.

Igen i dag vrimlede det med folk på kajen. Endnu flere end i går. Det blev nødvendigt, at henvise mange, til Skjelskør, som jo kan have flere passagerer med end os. Så vi sejlede både formiddag og eftermiddag med stuvende fuldt skib.

Da træffet blev skudt af kl. 16.00 var succesen en kendsgerning.

Vi mødtes fra de forskellige deltagere for at sige farvel og tak for et virkelig vellykket arrangement.

Det var blevet besluttet, at vore værtsfolk skulle have en gave som erindring om Bjørns deltagelse.

Undervejs - det var specielt den første dag - fik vi testet om dækket på Bjørn nu også var tæt under større belastning end regnvejr. Den test klarede Bjørn ikke særlig godt. Der var masser af vand på dørken i salonen og vådt køjetøj hos flere af os.

Vores gave lå i et skab, som bestemt heller ikke var vandtæt. Det kan godt være et problem,

når gaven f.eks. er en bog. Her var det det sidste eksemplar af "Fra skrot til skønhed", og selv om den handler om skibe og søfart, er den bestemt ikke glad for saltvand.

Niels og John påtog sig opgaven med at genskabe en bog af det våde papir. Der blev anvendt metervis af køkkenrulle og forsøg på at tørre den på toppen af kedlen.

Selv om bogen ikke just kom til at se ud, som den havde gjort tidligere, besluttede vi at give den alligevel.

Man kan også mene, at netop dette eksemplar havde sin egen fortælling, nemlig beretningen om en lille gruppe seje sømænd - bound for Ebeltoft - der trodsede elementerne rasen og frådende brådsøer. Frem kom de og fik en pragtfuld oplevelse.

Modtagerne sagde, at de var glade for gaven.

Jon Løvenstein

Undervisningsforløb med SS Bjørn og Museet for søfart

AF SØFYRBØDER SIGURD ALS

Undervisningsforløb på S/S Bjørn 2016.

Vinteren 2015/16 blev Formanden Bent Hedegaard og projektleder Stig Sune Andersen kontaktet af Maiken Bjørnholt fra M/S (Museet for søfart). M/S var interesseret i et samarbejde vedrørende et undervisningsforløb af Helsingør kommunes 5. Klasser, Svendborg Maskinmesterskole og SixTus. SixTUS er et STU-tilbud (særlig tilrettelagt uddannelse).

Efter første møde kom Stig og spurgte mig til råd. Efter andet møde kom han igen for at tale med mig om undervisningsforløbet. Da jeg er pensioneret overlærer (På S/S Bjørn er der en plads til alle uddannelser. Det er ikke

nødvendigt at være maskinmester eller matros. Der er også brug for dig, som læser dette.) Så foreslog jeg ham, at jeg selv deltog i møderne i stedet for, at han spurgte mig til råd. Det syntes, han var en god ide. Jeg har derfor været med siden.

Selve ideen kom fra M/S. Kommunens 5. Klasser skulle tilbydes et undervisningsforløb, hvor eleverne var forhyret på S/S Bjørn i året 1930. Der blev aftalt 4 dage med undervisning.

Undervisningen startede på M/S, hvor Maiken Bjørnholt og Marie Stilling fra M/S introducerede eleverne til, hvordan livet var på et skib i 1930. Der efter gik eleverne ned til S/S Bjørn, hvor bedstemanden tog mod elevernes

søfartsbøger, og fortalte lidt om livet ombord. At det hed "kæft, trit og retning", og man gjorde, hvad der blev sagt, var renlig og opførte sig pænt overfor andre i den lille verden, som et skib er.

Eleverne var på forhånd inddelt i tre faggrupper: matros, messedreng eller fyrbøder.

Selve rollespillet var som følger:

Matroserne lærte at lave et dobbelt halvstik og prøvede kræfter med Capstanden, hvortil Stig havde fremstillet spager (trækstænger). 3 elever kunne på den måde trække 7-8 andre ind mens de prøvede at holde mod med en trosse.

Messedrengene skulle holde rent i kabyssen, kahytterne salonen og besætningens lukaf. Og allervigtigst holde øje med, at der ikke forsvandt noget af provianten.

Fyrbøderne var selvfølgelig i maskinrummet, hvor der er mørkt, varmt og beskidt. De blev sat til at pudse halvblanke overflader, så de skinnede. Alle prøvede at skovle kul ind i kedlen. Maskintelegrafens virkemåde blev gennemgået og alle prøvede talerøret til styrehuset.

Rollespillet gik ud på, at den fordrukne kaptajn Jakobsen, som sover sin brandert ud om formiddagen, ikke må vækkes, undtagen i nødstilfælde. Messedrengene opdager, at der mangler en flaske brændevin. De banker på hos kaptajn Jakobsen, som forventet bliver arrig og farer op på broen og ringer med skibsklokken for at kalde besætningen sammen.

Tyveri er en alvorlig sag på et skib. Heldigvis kølhaler man ikke folk i 1930. Men det er alligevel noget, der ses meget alvorligt på. Det medfører normalt at den

pågældende bliver trukket i løn for en uge eller bliver afmønstret.

Kaptajnen er vred og spørger de tre faggrupper ombord om de har stjålet hans brændevin. Alle benægter på det kraftigste, specielt Mester (maskinchefen), som bedyrer, at han nærmest er medlem af "Blå Kors". Kaptajnen spørger, om nogen har bemærket, at et besætningsmedlem lugter af spiritus.

Flere har bemærket, at Mester lugter af spiritus. Han klarer frisag tirsdag og onsdag, da han påstår, at det er hans barbersprit, de andre har bemærket. En medvirkende årsag til, at han ikke bliver opdaget er, at han er så grov i munden. Kaptajnen heller ikke holder sig tilbage med hensyn til grov tale. Eleverne er noget fascinerede at samtalen mellem kaptajn og Mester

Torsdag er der nogle af messedrengene, der undrer sig over, at Mester bruger barbersprit. Han har et stort hvidt fuldskæg. Han må gå til bekendelse og indrømme, at han har drukket brændevinen.

Kaptajnen vil trække ham i hyren for en ugeløn. Det bliver dog ikke til noget, da Mester bruger sin ret til at bestemme, hvad pengene skal gå til. Han ønsker, at beløbet skal gå til Søfyrbødernes fagforening.

Kaptajnen er af den indstilling, at fagforeninger havde "Fanden" skabt, så der bliver ikke trukket i Mesters hyre alligevel..

Eleverne sluttede af på M/S, hvor Majken Bjørnholt og Marie Stilling oplevede, at eleverne syntes, det havde været et spændende forløb.

Torsdag skulle S/S Bjørn sejle om aftenen, så vi kunne vise "fyrbøderne", hvordan man tændte op i kedlen. Det syntes eleverne, var helt fantastisk.

Under evalueringen, hvor alle var enige om, at det havde været et godt og spændende forløb, hvor eleverne havde haft en rigtig spændende forløb, blev det aftalt, at vi gentager tilbuddet næste år. 3 undervisningsdage i maj og 3 undervisningsdage i august.

Næste undervisningsforløb var med Svendborg Maskinmesterskole. Vi skulle undervise dem i brugen af dampmaskiner og behandling af kedelvand.

Det var første årgang, der kom. Det var nogle venlige og opmærksomme elever, der kom ombord på S/S Bjørn. Undervisningen skulle foregå i to hold. Eleverne var delt op i to hold, hvor det ene var på M/S og det andet på S/S Bjørn om formiddagen. Om eftermiddagen byttede de to hold. På papiret så det meget godt ud. I praksis var det en ordentlig mundfuld for besætningen på S/S Bjørn. De to hold var på 40 elever hver. De fleste var interesserede i vores fine gamle dampskib. De spurgte hele tiden og lyttede opmærksomt.

Efter næsten 4 timer uden pause i et varmt maskinrum var Sven Raagaard og undertegnede godt brugte. Dæksbesætningen var også trætte. Vi var dog alle godt tilfredse, da vi efter de 4 timer evaluerede forløbet, mens vi genoprettede væskebalancen (drak en kold Wibroe).

Det var en dejlig dag for de besætningsmedlemmer, der var med i forløbet

Hold 1

11.30-12.30:
Kultur historisk rundvisning på M/S

12.30-13.30:
Pause

13.30-15.30:
Damp teori ombord på S/S Bjørn

Hold 2

11.30-13.30:
Damp teori ombord på S/S Bjørn

13.30-14.30:
Pause

14.30-15.30:
Kulturhistorisk rundvisning på M/S

Det sidste undervisningsforløb var, med STU-elever fra M/S SixTUS. Skolen har adresse ved Sixtusbatteriet i København.

STU betyder særlig tilrettelagt uddannelse. Det er et tilbud til unge, med forskellige vanskeligheder. Det er et 3-årigt forløb.

Holdet var på 5 elever og en lærer. De øvrige elever ønskede ikke at deltage.

De 5 var meget interesserede og var bestemt ikke afvisende overfor at komme til søs, som en del af uddannelsen. De fik tilbud om at smide kul ind i fyret. To var absolut ikke interesserede, men de 3 andre og deres lærer var bestemt kapable til at fyre i Bjørns kedel.

Vi sluttede af med at sidde sammen med dem på og ved "hakkebrættet" og snakke om løst og fast.

Mvh., søfyrbøder Sigurd Als.

Billede: Jan Steen